

Laavenjostememååhtedimmie saemien kultuvrevaarjelimmien bijre

Saemiedigkie - Sametinget jih Oppland fylhkentjielten gaskem

2009 -2012

SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

OPPLAND
fylkeskommune

Guvvie (Kulturrehistovrijen museum, UiO), saemien årromesijjen
kroehkeme vikingetijjeste Aursjaevresne, Lesja tjieltesne

1. Mååhtedimmien varome

Dah minngemes jaepieh arjelsaemien kultuvremojhtesh vtehistovrijen tijjeste lea Opplandesne veptiestamme. Voestes saemien rromesijjien gaavneme vikingetijjeste lea Aurjaevresne, Lesja tjeltesne veptiestamme. Dan mnngan leah getiesijjieh aarjel Slidre tjeltesne, Valdresne gaavnesovveme, dah rroeh goh saemien getiesijjieh. Jienebh gaavnemh leah gaavnesovveme, akte dejstie semies sjelesijjie Lom tjeltesne, Valdresne. Varhkosne, Opplanden vaerine gvnesieh gellie vesiehtimmieh kultuvremojhtesi gaavhtan. Dah vesiehtimmieh leah aerebi vuajname goh norrne jih nrje n kultuvregiejine bene danbien ij leah vihties ahte numhtie lea. Orre dotkemh leah veptiestamme ahte jienebh saemien rromesijjien gaavnemh gvnesieh jih ahte saemieh leah hlestiminie lulnie (Hedmark) aerebi goh mijjieh leah vienhteme jih tjaaleldh gaaltijjstie mijjieh daejrebe ahte saemieh leah Opplandesne hlestiminie. Mijjieh jaehkebe ahte gvnesieh jienebh saemien kultuvremojhtesh Opplandesne goh mijjieh annje daejrebe.

Opplandeste lea ohtje vihties daajroe histovrijen tijjeste daan raajan arjelsaemien lemties batsoej jallh rromesijjien bjre jih fylhke ij leah Saemiedigkien geografijen reeremedajven sisnie. Daenbien gvnesieh arjelsaemien rromedajvh jih batsoebarkoem Hedmarkesne.

Opplanden fylhkentjelte jih Saemiedigkie jjnjh seammeligkie darjomh berkieh kultuvremojhtesi gaavhtan:

Saemiedigkie lea reeremereerensasse saemien kultuvremojhtesi vteste Nrjesne kultuvremojhteselaaken gaavhtan. Aamhtshreereme lea 4 regijovnalenkotvride juakasovveme, akte dejstie lea Snasa, Noerhte-Trndelaagesne. Sijjen barkoeh, eah leah barre reeremedarjomh bene aaj dokumentasjovne, geehteme orrestahteme, rneme jih laavenjosteme saemien museuminie jih kultuvrejarngine, kultuvremojhtesen jih kultuvremojhteserjvarimmien bjre.

Oppland fylhkentjelte lea regijovnale reeremereerensasse kultuvremojhtesi vteste Opplandesne, kultuvremojhteselaaken gaavhtan. Sijjen barkoeh kultuvevaarjelimmiebarkoen vteste Opplandesne leah reereme, bevnesh, dokumentasjovne, varhkoeh, daatasijjie, tseglesjimmie, rneme, bevnesjimmie jih darjomh grredamme vierhtide.

Liehtsegh utnieh stoere aevhkine jih postivijen vepsieh goh sijjieh aelkieh ektesne barkedh strategiejgumie jih darjomh saemien kultuvremojhtesi vteste Opplandesne.

2. Mååhtedimmien vuepsie

- Fokuse saemien kultuvremojhteside Opplandesne biejedh Mååhtedimmie edtja øørnedh jienebe registreremen, dotkemen jih bievneshimmien åvteste.

Gåessie båeries saemien årromedajvh Opplandesne aelkieh vueptiestidh dle åarjelsaemien årromedajvh jillesne stueredieh jih dihte lea vihkeles åarjelsaemien histovrijen jih maahtoen gaavhtan. Læssanamme maahtoe åarjelsaemien histovrijen bijre jih guktie galka åarjelsaemien histovrijem bievneshidh lea vukie juktie saemien identitetem maahta nænnostidh. Daate lea aaj vihkeles vukie kultuvremojhtesereerenassen åvteste Opplandesne juktie sijjeh gelkieh Opplanden gellie-laaktetjevoetem åvtehistovrijen gaavhtan barkedh. Daate lea aaj voernges ulmie naasjovnaln kultuvrevaarjelimmiepolithkesne.

Voernges tsavtsh-vierhtieh edtjeh årrodh:

- Dokumentasjovne/registrereme orre sijjeste
- Sjere øørneme jih dorje daatam jaksoes
- Bievneshimmie, bihkedimmie, bievnesh jih øørneme
- Byjrese-gietedimmie, goerehtalledh man smarres lea
- Dotkemen øörneminie

- Reereme-barkoevukiem tseegkieh samien kultuvremojhtesi åvteste Opplandesne.
- Nænnostidh jih øøvtiedidh åeliedimmielaavenjostemem Samiedigkien jih Oppland fylhketjæltent gaskem maahtoem vedtieh, ektiebarkoeh, vihties råajvarimmiej jih reeremen barkoevukiej tjærrh.
- Viehkiehtidh nænnoestimmie strategigken barkoen gaavhtan jih elliesvoete barkoeh saemien kultuvremojhtesinie Opplandesne.

3. Lihtsegh

Laavenjostememååhtedimmien lihtsegh Leah:

Saemiedigkie lea saemiej almetjeveeljeme åårgane Nøørjesne. Saemiedigkieraerie biejjieladtje Saemiedigkiem reerie, jih åejvie Saemiedigkieraeresne lea Saemiedigkiepresideente. Saemiedigkien plume lea Saemiedigkien bijjemes åårgane jih reerenasse. Digkie sijjen darjomh sjehtesje daaj mieriej sisnie mah Leah Laaken Saemiedigkien bijre jih jeatjah saemien reaktah (saemielaaken) vadtasovveme. Saemiedigkie saemien kultuvremojhtesh reerie kultuvremojhteselaaken gaavhtan, jih gietede saemien kultuvrevaarjelimmieh rååresjimmie- jih bigkemedarjomi gaavhtan rååresjimmie-jih bigkemelaaken tjærrh.

jih

Oppland fylhketjælte lea åejviereerije regijovnaln øøvtiedimmien åvteste Opplandesne jih dan Leah diedte strategien rååresjimmien åvteste fylhkesne. Fylhketjæltene Leah politihken

diedte vijries regijovnaln ektiedimmien-jih øøvtedimmien barkoen åvteste. Øøvtiedimmiebarkosne Leah gaajhkh jielemh jih suerkieh mah Leah vihkeles fylhken siebredahkeøøvtiedimmien åvteste, jih lea laavenjostemisnie dorjesovveme tjieltine, jieleminie, regijovnale maahtoebjresinie j.j Opplanden fylhkentjieltesne lea regijovnaln kultuvremojhtesevaarjelimmie mesnie lea reeremedarjomh kultuvremojhteselaaken gaavhtan.

4. Mååhtedimmien struktuvre

Mååhtedimmesne lea gøøkte daltesh. Dah Leah:

1. **Laavenjostememååhtedimmie** mij njieljie jaepien ryøhkoe. Mååhtedimmesne Leah formaliteeth, laavenjosteme-vuekie, strategigken barkoesuerkie, bæjhkoehte jnv. Mååhtedimmie jååhkesje ahte lihtsegh sijhtieh eadtjohkelaakan jih åeliedimmien laavenjostedh juktie soejkesje dæerede. Saemiedigkien preesidente jih fylhken åejvie Opplandesne gelkieh såtnoen nommh laavenjostememååhtedæmman tjaeledh.
2. **Råajvarimmiesoejkesje** mij jaepiemryøhkoe. Daate edtja konkretisereme barkoesuerkie jih aaj magkeres ealamadtjen jih reeremen vierhtieh Leah daerpies dorjemassen åvteste. Goevtesen direktøøren lea reaktaj, jielemen jih byjresgoevtesen åvteste Saemiedigkesne jih faagelen åejvie kultuvrevaarjelimmien åvteste Opplanden fylhkentjieltesne gelkieh nommem råajvarimmiesoejkesjasse tjaeledh.

5. Øørneme, vuartasjadteme jih buerkiestimmie

Reeremen åejviah Saemiedigkesne jih Oppland fylhkentjieltesne gelkieh laavenjostememååhtedimmiem reeresovvedh. Politihken åejvie galka meatan årrodh goh laavenjostememååhtedimmiem buerkiestamme jih orrestahteme jih gæssie råajvarimmesne lea ealamadtjen konsekvensen.

Barkoedåehkie lea tseegkesovveme jih dah giëh gelkieh meatan årrodh Leah:

- Saemiedigkie: Akte goevtesen ståvrosne jih aamhtshreerijisnie Snåasan regijovne kontovresne.
- OFK: Akte goevtesen ståvrosne jih aamhtshreerijisnie.

Fierhten jaepien råajvarimmiesoejkesjem reektehtsigujmie galka darjodh.

Go mååhtedimmie orrije dle galka tjåenghkies reektehtsh darjodh ellies njieljie jaepien boelhkeste.

6. Man guhkie ryøhkoe jih værrhtoedimmie

Mååhtedimmie ryøhkoe daehtie raejeste 28.05.2009 daan raajan 28.05.2012. Lihtsegi ulmie lea ahte laavenjostememååhtedimmie edtja orrestehtedh njieljie jaepiej mænngan. Lihtsegh maehtieh gåabpatjahkh mååhtedimmieh orrijidh gosse govhte askh vaaseme.

7. Reereme-barkoevuekie

Lihtsegh leah siemes ahte sijjieh edtjeh åeliedimmielaavenjostemem seamadidh guktie galka kultuvremojhtesh reeredh kultuvrevaarjelimmielaaken mietie, jf. Mieriedimmie guktie faagelen diedte galka juakasovvedh kultuvrevaarjelimmielaaken mietie, § 3 laavenjostemeplikte. Laavenjosteme galka varome ektesne jearsoe, faagelen ektiebarkoe jih praktikken sjihtesjimmie.

Galka øørnedh juktie sinsitniem bievnesh åadtjodh jih hijven laakan laavenjosteme aamhtshreeriji gaskem.

Mieriedimmie, faagelen diedtejoekedimmien bijre kultuvremojhteselaaken mietie, § 3, voestes lihtse, mubpien punkte, nænnoste ahte lihtsegh edtjeh laavenjosteminie aelkedh goh lea daerpies jallh earna.

Lihtsegh utnieh ahte Opplanden fylhkentjielte reaktah (fullmakt) åådtje Saemiedigkeste reeremen åvteste dan iktesth arealreereme saemien kultuvremojhtesi gaavhtan fylhken tjielten reeremedajvesne. Lihtsegh ohtsedieh konsultasjovnen jih laavenjostemen gaskem gåessie Saemiedigkie lea daan riektes reerenasse, jf. Vuartesjh tjaalegem gusnie tjåådtje faagelen diedte-joekedimmien bijre, kultuvre-laaken mietie, § 1 nr.2. Lea aaj seamma goh edtja saemien kultuvremojhtesh geehtedh jih goerehtalledh. Saemiedigkie lea åejvie-diedte saemien kultuvremojhtesi åvteste Opplandesne kultuvremojhteselaaken jih nænnostimmien mietie.

Daate buakta ahte Oppland fylhkentjielte reaktaj (fullmakten) mænngan saemien kultuvremojhtesh reeresåvva Oppland fylhkesne, jih aaj gaajhkh orre kultuvremojhteseregistreremen bijre jih aamhtsh mah leah konflikth potentiale bievnese Saemiedægkan. Lahtestimmieh jallh laejtemh saemien kultuvremojhtesi gaavhtan tjuara Saemiedigkien tjrrh dorjesovvedh.

Gåessie lea daerpies saemien kultuvremojhtesh ohtsedidh, tjuerieh Saemiedigkie jih Opplanden fylhkentjielte ektesne barkedh juktie bøøremes faagelen nuepiem jaksedh.

Laavenjostemetjåahkoe, åejvie daltesisnie, galka tjåahkoem øørnedh jis lea daerpies.

Saemiedigkie sæjhta Areaplantjåahkoem meatan årrodh goh lea daerpies.

8. Strategen darjomesuerkie

Darjomh guktie mahta maahtoeh samien kultuvre mojhtesi bijre Opplandesne læssanit

- Læssanamme vueptiestimmie /dokumentasjovne/giehtjedimmie
- Sjere øørneme læssanamme dotkeme
- Dorje maahtoemolsemem jih tjænghkies FoU- prosjekth.

Øørneme, tsieglesjimmie jih geehteme

- Laavenjostem øørneme /tsieglesjimmie jih geehteme saemien kultuvre mojhtesi bijre.

Meedija

- Darjoeh tjænghkies profileremem meedijan gaavhtan. Øøvtiedidh tjænghkies njoelkedassh gærredamme bievneshmolsemem jih bievnesh-plikten bijre.

Tjænghkies arenah

- Fierhten jaepien gaavnedidh jih goerehtalledh guktie barkoe lea faagelen/reeremen daltesisnie.

Bievneshjidh

- Maahtoem åarjelsaemien kultuvre mojhtesi jih åarjelsaemien kultvrehistovrijen bijre bievneshjidh. Ulmiedåehkieh mah leah vihkelommes leah maanah jih noerh, jih saemien byjresh Opplandesne.

Museumelaavenjosteme

- Lihtsegh sijnhtieh ahte museumh Opplandesne gelkieh laavenjostemem Saemien Sijtine, Åarjelsaemien museuminie jih Snåasan Kutuvrejarngine øøvtiedidh.

Karasjok, 28.05.2009

Karasjok, 28.05.2009

Egil Olli
Saemiedigkiepresideente
Saemidigkie

Audun Tron
Tjielten åejvie
Oppland fylhkentjielte

Tjaatsege mij lea meatan: Råajvarimmiesoejkesje 2009:n åvteste m/råajvarimmielæstoe

Råajvarimmiesoejkesje 2009:n ávteste

Samiedigkien

jih

Oppland fylhkentjielten

gaskems

1. Váarome

Laavenjostememááhtedimmie Saemidigkien jih Opplanden fylhkentjielten gaskems biejjie 28.05.2009.

2. Vuepsie

Ulmie ráajvarimmiesoejkesjinie lea konkrehten tjáenghkies barkoeh øørnedh 2009:sne.

3. Beetnegh læjhkome, vierhtieh nuhtje me jih kapasiteete

Oppland fylhkentjielte lyjke krávnoeh. 100 000,- dispoisjovnasse maeksemen ávteste tjáenghkies ráajvarimmien ávteste 2009:sne, jf. ráajvarimmielæstoe, pkt 5. Fylhkentjielte áeledi aaj faagelen vierhtieh buektedh mah leah gárredamme tjáenghkies giehtjedimmiem, tjáahkoem, kuvsem jih jeatjah ektiebarkoem.

Saemiedigkie lyjke krávnoeh. 100 000,- dispoisjovnasse maeksemen ávteste tjáenghkies ráajvarimmien ávteste 2009:sne, jf. Ráajvarimmielæstoe pkt 5. Saemiedigkie áeledi aaj faagelen vierhtieh buektedh mah leah gárredamme tjáenghkies giehtjedimmiem, tjáahkoem, kuvsem jih jeatjah ektiebarkoem.

Ráajvarimmiesoejkesje lea áeliedamme ealamadtjen jih maahtoen gaavhtan.

4. Siejhme ealamadtjen vierhtieh nuhtje men bijre

Vierhtieh lea læjhkasovveme mieriej gaavhtan mah gáávnesieh laavenjostememááhtedimmesne jih ráajvarimmiesoejkesjisnie tjaalasovveme reeresovvedhm, pkt. 4.

5. Råajvarimmie kultuvremojhtesejaepesne 2009:

Voerngefokuse:

- Gïetedimmieh/ryøjredimmieh/øørnemh gårredamme saemien gâetiesijjide Åarjel Slidresne.

Jeatjah råajvarimmieh:

- OFK øøhpheptimmie-soejkesjem ”Tuftene forteller” tseegkie kultuvren skuvlevoessese. Øøhpheptimmiesoejkesjen vâarome lea dah saemien gâetiesijjeh Åarjel Slidresne. Saemidigkie Saemien Sijtem, Åarjelsaemien museumem jih Snâasan Kultuvrejargnem viehkehte faagelen vierhtine.
- Saemien årromedajvem øørneme Aurjaevresne.
- Øørnedh jih juehtedh registrereme saemien kultuvremojhtesi gaavhtan Opplandesne.
- Laavenjostedh interreg/EU-prosjektinte ”Saemieh Saepmesne –saemien tiejhtjelisnie”, vuesiehtimmien gaavhtan øøhpetimmien bijre gåessie kultuvremojhtesh leah vueptiestamme.
- Buerkiestimmie Saemiedigkesne goh lihtsegh gelkieh nommem laavenjostememååhtedæmman tjæledh,
- Tjâenghkies faagelen vuelkeme saemien dajvese jih Saemiedigkie lea øørnije
- OFT orrije filmine ” Vaerie – göökte almetjh”

Mijjeh sisvegem guarkebe jih daan åeledieh mååhtedimmien gaavhtan:

Karasjok, 28.05.2009

Karasjok, 28.05.2009

Saemiedigkie

Oppland fylhkentjielte